

Dana Pérezová:
Právní španělština
(posudek vedoucího diplomové práce)

Předkládaná práce se zabývá nejrůznějšími jazykovými aspekty španělštiny právních textů. Autorka zároveň studuje právnickou fakultu, což je pro vyznění práce zásadní: její odborná kompetence v právních záležitostech hodnotu práce nepochybně značně zvyšuje. Práce si neklade přehnané cíle: na základě teoretických přístupů české stylistiky nejprve podrobně vymezuje předmět svého zkoumání (přesvědčivě přitom odmítá poměrně rozšířený termín právnický jazyk) a pak jej postupně charakterizuje na nejrůznějších jazykových rovinách.

Práce se skládá z osmi kapitol, členěných na množství podkapitol. V druhé kapitole – ta úvodní vymezuje cíl práce – se autorka podrobně věnuje spisovnému jazyku, jeho stylovému rozvrstvení, pojmu funkční odborný styl a jeho konkrétní podobě, totiž právnímu jazyku. Ve svých výkladech se snaží konfrontovat přístupy české – zejména pak učení klasické pražské školy – a přístupy španělské. Třetí kapitola obecně charakterizuje právní španělštinu, kapitola čtvrtá se pak zabývá jejími lexikálními specifiky (zvláštní pozornost je věnována přejímkám z cizích jazyků). Kapitola pátá analyzuje lexikálně-stylovou rovinu právní španělštiny a komentuje její někdy protikladné rysy (tendence k archaičnosti a zároveň vytváření neologismů, využívání ustálených spojení apod.). V šesté kapitole jsou podrobně probírány morfosyntaktické zvláštnosti právní španělštiny (užívání subjunktivu budoucího času, tendence k nominálnímu vyjadřování apod.). Kapitola sedmá popisuje právní řád Španělského království a základní typy právních textů. Poslední, osmá kapitola shrnuje závěry práce. Velmi podstatnou a pro budoucí čtenáře jistě velmi užitečnou částí je příloha, obsahující španělsko-český slovník vybrané terminologie španělského Código Civil.

Při celkovém hodnocení práce je důležité zdůraznit, že jejím cílem není teoretická, spekulativní lingvistická analýza: chce pokud možno vyčerpávajícím způsobem popsat zvláštnosti jisté varianty současné španělštiny a tyto výklady doložit získaným jazykovým materiálem. Zdá se mi, že tento cíl práce splňuje: je logickým, přehledným, poctivým popisem, který nechce přispívat k řešení teoretických stylistických či jiných otázek.

Přesto práce nastiňuje i některé teoretické otázky a problémy. Prvním z nich je podle mého názoru otázka spisovného jazyka a vymezení jazykových stylů. Autorka věnuje velkou pozornost teorii spisovného jazyka a funkčních stylů, vypracované Pražským lingvistickým kroužkem a rozvíjené i v poválečné české lingvistice. Zatímco vymezení funkčních stylů nebývá obvykle zpochybňováno, otázka spisovného jazyka je problematičtější, a to minimálně ze dvou důvodů: 1) definici spisovného jazyka vypracovanou Havránkem a českou lingvistikou lze jen těžko aplikovat na španělštinu; 2) i v české lingvistice se poslední dobou velmi diskutuje o tom, co je vlastně spisovný jazyk (mnohé korpusově založené analýzy problematizují samotnou jeho existenci). Domnívám se, že při vymezení spisovné španělštiny (můžeme-li vůbec používat toto spojení) mohla být v práci věnována větší pozornost odlišnosti češtiny a španělštiny a v té souvislosti i tomu, jakým způsobem lze závěry pražské školy aplikovat na španělštinu.

Druhým teoretickým problémem je dle mého názoru skutečnost, že právní španělština – jak ostatně autorka opakovaně konstatuje – má mnoho společných rysů s obecněji vymezeným (a v jistém smyslu hierarchicky nadřazeným) administrativním stylem. Z této skutečnosti vyplývá to, že mnohé rysy, které jsou dle autorky typické pro právní španělštinu, jsou vlastní i stylu administrativnímu. Autorka si je této skutečnosti vědoma a při uvažování o vylučnosti

těchto rysů je střízlivější než některé španělské teoretické studie. Proto považuji i výklady o takovýchto rysech (například nominalizace, užívání nefinitních tvarů slovesných apod.) za přiměřené (jedinou výjimku v tomto smyslu spatřuji v kapitole 6.2.4 o postavení adjektiv; souvislost s právní španělštinou mi tady není příliš jasná). Přiměřenost výkladu v těchto pasážích považuji za nesamozřejmý klad práce: autorka se nenechala unést, jak tomu u tohoto typu prací někdy bývá, a předmět svého zkoumání posuzuje realisticky.

Poznámky k obhajobě:

- Při analýze materiálu je podle mého názoru důležité vzít v úvahu, že jde výhradně o písemné texty, tj. texty, při kterých je možné pečlivě propracovat i jazykovou stránku, nikoli jen stránku právní (analýza přepisů jednání soudu by pravděpodobně přinesla výsledky jiné). V tomto smyslu je patrně třeba souhlasit s autorčím rozlišováním (s. 61) mezi zákonem a soudním rozhodnutím (souhlasím s autorčinou argumentací a dodávám, že rozdíl je jistě také v tom, že zákon je i jazykově připravován pečlivěji a více lidmi, protože bude trvale používán a podrobován kritickému zkoumání).
- Na s. 20 autorka v souvislosti s požadavky kladenými na právní jazyk hovoří o jednoznačnosti. Ta je jistě žádoucí a zásadní; zkušenost ukazuje, že úmyslná jazyková nejednoznačnost může být v právním textu (např. ve smlouvě) prostředkem, jak obejít zákon.
- Za velký klad práce považuji závěrečný slovníček pojmů; mnoho překladatelů by jistě ocenilo nejenom osvětlení španělského významu některých termínů, ale i užití náležitého českého termínu.

Po formální stránce je práce připravena pečlivě. Výklad je přehledný a logický: autorka nezapře, že jejím druhým studijním oborem jsou práva.

Celkově práce dle mého názoru naplnila cíle, které si stanovila. Domnívám se, že splňuje požadavky kladené na diplomovou práci a doporučuji ji k obhajobě.

V Praze 18. května 2009

PhDr. Petr Čermák, Ph.D.

